

Rami Mäkinen • Matti Rämö

OIKEUS- MURHA

**KUINKA JÄRJESTELMÄ TUHOSI
AUERIN PERHEEN**

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

© 2025 Rami Mäkinen, Matti Rämö ja Kustannusosakeyhtiö Otava

ISBN 978-951-1-48119-5

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

Sisällys

Johdanto	7
1. Kuolema Ulvilassa	19
2. Poliisi paineessa	47
3. Taksikuskin elämä romahtaa	74
4. Siitä kaiken salaten	85
5. Lasten tarinoiden synty, osa I: Veneretki	91
6. Lasten tarinoiden synty, osa II: Psykologit	136
7. Lasten haastatteluiden arviointi	176
8. Keijo Ahorinta, hylätty todistaja	224
9. Salaisuuksien muuri	260
10. Etsintäkuulutettu	283
11. Arvet, joita pelkkä silmä ei näe	293
12. Siitä mitään salaamatta	329
13. Julia Korkmanin monet roolit	382
14. Taksikuskin karu kohtalo	408
15. Korkein oikeusmurha	415

Johdanto

Automatkaa Turun Iso-Heikkilästä Helsingin Salmisaareen kertyi 170 kilometriä. Alun perin Amanda, 14, ei olisi halunnut lähteä.

”Hirveesti pelotti”, hän kertoi perillä.¹

Oli maanantai 14. marraskuuta vuonna 2011. Amanda ja hänen omaohjaajansa Mikko olivat ajaneet Helsinkiin turkulaisesta pienryhmäkodista. Salmisaarella, osoitteessa Tallberginkatu 2 A, odotti oikeuspsykologinen haastattelu. Sen tekisi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (Hus) lasten ja nuorten oikeuspsykiatrisen osaamiskeskuksen psykologi Sini Vehkaoja.

Haastattelu oli osa rikostutkintaa, ja siihen osallistuminen oli pakollista. Siksi Amanda istui nyt psykologin kanssa vuonna 1938 rakennetun funkistalon huoneessa. Toisessa huoneessa poliisi, Marju², seurasi haastattelua videoyhteyden avulla. Samassa huoneessa sitä seurasi myös Amandan edunvalvoja voidakseen ajaa lapsen asiaa oikeusprosessissa, koska tämän vanhemmat eivät siihen pystyneet.

Tämä ei ollut ensimmäinen kerta, kun Amanda oli joutunut kuultavaksi. Psykologit ja poliisit olivat puhuttaneet häntä ensimmäistä kertaa jo vuosia sitten. Silloin kuulemiset liittyivät hänen isänsä Jukka S. Lahden murhaan. Lahti oli kuollut väkivaltaisesti 1. joulukuuta 2006

¹ Amandan haastattelu Husin lasten ja nuorten oikeuspsykologisessa osaamiskeskuksessa 14.11.2011.

² Vanhempi rikoskonstaapeli Marju Kujansivu Satakunnan poliisista.

perheen kotona Ulvilassa. Äiti ja kaikki neljä lasta, Amanda mukaan lukien, olivat olleet surmayönä kotona.

Tuolloin yhdeksänvuotias Amanda kertoi poliisille nähneensä rivitaloasunnossa tummiin vaatteisiin pukeutuneen, kasvonsa osittain naamioiden miehen. Amanda ja hänen äitinsä, Anneli Auer, kertoivat tuntemattoman tunkeutujan tappaneen Lahden. Poliisi etsi pitkään naamiomiestä ja epäili murhan motiivin liittyneen Lahden työhön.

Surmattu oli työskennellyt porilaisen metallialan yrityksen henkilöstövalmentajana. Yhtiö oli tehnyt laajoja irtisanomisia ja Lahti oli osallistunut prosesseihin.³ Ennen kuolemaansa hän oli kertonut lähipiirilleen ja työkavereilleen, että häntä oli uhkailtu.⁴

Syyskuussa 2009 Auerin perheen elämä oli järkkynyt uudestaan, kun äiti Anneli pidätettiin epäiltynä isän murhasta. Amanda ja kolme hänen pienempää sisarustaan otettiin huostaan. He asuivat ensin vastaanottokodissa ja sitten sijaisperheessä.

Asiantuntijat olivat olleet tuolloin huolissaan useiden traumaattisten kokemusten vaikutuksista lapsiin. Äidin pidätyksen jälkeen heille tarjottiin kriisiapua.⁵ Amandan arvioitiin kantavan vaikeassa tilanteessa ikäisekseen liikaa vastuuta nuoremmista sisaruksistaan.⁶

Heinäkuussa 2011 Vaasan hovioikeus vapautti Anneli Auerin miehensä murhasyytteistä. Perheen elämä ei kuitenkaan palannut ennalleen. Jo syyskuussa Anneli Auer vangittiin uudestaan. Tällä kertaa häntä epäiltiin sekä miehensä murhasta että lapsiinsa kohdistuvista seksuaali- ja väkivaltarikoksista.

Amandan istuessa Salmisaarella hänen äitinsä oli edelleen vangittuna. Syksyn 2011 aikana poliisit olivat puhuttaneet 14-vuotiaasta äitiin kohdistuvista uusista epäilyistä.

³ Anneli Auer: *Murhalesken muistelmat*, 10. Into Kustannus 2016.

⁴ Jarmo Luuppala: Uhria uhkailtiin kuukausien ajan. *Ilta-Sanomat* 23.5.2008.

⁵ Vastuuylilääkäri Pirkko Maneliuksen lausunto 25.11.2009.

⁶ Turun oikeuspsykiatrisen työryhmän erikoistutkijoiden sosiaalityöntekijä Satu Kivimäen ja psykologi Eija Sinervän lausunto Amanda Auerin ja hänen sisartensa sijaishuollosta ja psykiatrisen hoidon tarpeesta 17.11.2009.

”Ne entiset kuulustelut ei oo ollu mitään kivoja kuulusteluja”, Amanda sanoi häntä tällä kertaa kuulustelevalle psykologi Vehkaojalle.

”En oikein tiedä millainen tää on”, hän jatkoi.

Kolmisen kuukautta ennen Ruoholahteen saapumista, 19. elokuuta, poliisi oli hakenut Amandan kuultavaksi koulusta. Sen puhutuksen jälkeen Amanda oli ollut niin järkyttynyt, että poliisi oli vienyt hänet suoraan terveyskeskuslääkärin vastaanotolle.

Lääkäri kirjasi diagnoosiksi F43.0, akuutti kriisireaktio. Hän kuvaili tilannetta näin:

”Tänään Amanda on ollut poliisikuulustelussa, jossa on annettu ymmärtää, että hänellä on osuutta isän kuolemaan, ilmeisesti pikkusisaret kertoneet tähän suuntaan viittaavaa. Amanda on tästä nyt hyvin järkyttynyt.”

Sen jälkeen lääkäri kirjoitti 14-vuotiaalle lähetteen tahdosta riippumattomaan psykiatriseen sairaalahoitoon. ”Potilaan traumaattisen elämäntilanteen aiheuttaman järkytyksen ja ahdistuksen vuoksi”, lääkäri perusteli.

Amanda ei vastustanut hoitoa, mutta lähete takasi hänelle suoran pääsyn poliklinikalle. Hänet vietiin suljetulle osastolle.

Neljän poliklinikkapäivän jälkeen Amanda siirrettiin perhetukikeskukseen, jossa hänen liikkumistaan rajoitettiin. Näin tyttöä estettiin ottamasta yhteyttä äitiinsä.

Kriisiavulle oli myös lääketieteellisiä perusteita: Amandaa pitkään tavannut psykologi arvioi myöhemmin poliisikuulustelun aiheuttaneen romahduksen.

24. elokuuta poliisi oli puhuttanut Amandaa uudestaan. Kuulemisissa tytölle oli paljastunut, että häntä epäiltiin sekä osalliseksi että uhriksi monimutkaisessa rikostutkinnassa, jolla oli ankarat rikosnimikkeet. Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö. Törkeä raiskaus. Pakottaminen seksuaaliseen tekoon. Murha.

Salmisaaressa uusi kuulustelu jatkui. Psykologi Sini Vehkaoja yritti keventää tunnelmaa ja rakentaa luottamusta.

”Olis kiva tutustuu suhun nii..nii jos sä voisit kertoa jotain ites-täs”, Vehkaoja pyysi Amandalta.

Vehkaoja oli tutustunut etukäteen tapaukseen. Ennen haastattelua hän oli osallistunut kahteen neuvotteluun oikeuspsykiatrisen osaamiskeskuksen kollegojensa ja Porin poliisin edustajien kanssa.⁷ Niissä ”kartoitettiin esitietoja” ja ”laadittiin tutkimushypoteeseja”.⁸

Amanda puhui koulusta ja kavereista. Hän oli muuttanut Turun Iso-Heikkilässä sijaitsevaan pienryhmäkotiin heinäkuussa 2010 ja kävi koulua sieltä käsin. Koulumenestys oli ollut usein hyvää. ”Tulee niinku ysejä ja kaseja”, Amanda kertoi. ”Nyt on mennyt vähän huonommin.”

Amanda harrasti koripalloa ja piti piirtämisestä. Hän kertoi, että hänellä on ”aika paljon kavereita”.

”Ne on kivoja. Ja samanikäsiä.”

Hän kertoi myös pienryhmäkodin edellisenä keväänä tekemästä Mallorcan-matkasta, NRJ-radiokanavan kuuntelusta ja Facebookin käytöstä. Amandan vastaukset olivat tiiviitä ja jutustelu muutenkin väkimmäistä. 14-vuotias piti koko haastattelua ”kauhean tyhmänä”.

”Mä oon sanonu jo kaiken mitä mä tiedän. Eli mä en tiedä yhtään mitään näistä. Mun pikkusisarukset on valehdelleet. Piste.”

Samojen epäilyjen toistaminen ärsytti Amandaa. ”Mun mielestä täs ei oo yhtään mitään järkeä”, hän protestoi.

Psykologi Vehkaoja reagoi Amandan turhautumiseen. Hän pyysi tyttöä kertomaan tarkemmin, mitä hän sillä tarkoitti.

”No en mä osaa selittää. Mitä mun pitäis kertoa?” 14-vuotias vastasi.

⁷ 19.10.2011 neuvottelussa Porin poliisia edustivat vanhempi rikoskonstaapeli Marju Kujansivu, vanhempi rikoskonstaapeli Titta Virtanen ja rikosylikonstaapeli Tapio Santaoja.

⁸ Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin lasten oikeuspsykiatrisen osaamiskeskuksen lausunto Amandaa koskeva lausunto viranomaisia varten lapsen seksuaalisen hyväksikäyttöepäilyn tutkimisesta. 19.1.2012.

Vehkaoja vaihtoi suuntaa ja alkoi kysellä Amandan suhteesta hänen pienempiin sisaruksiinsa. Hänen pikkuveljensä oli tuolloin kaksitoista ja pikkusiskonsa yhdeksän ja seitsemän. Sisarusten välit olivat olleet pitkään tiiviit ja hyvät.

Nyt tilanne oli muuttunut.

”Ne sopeutu sinne kun mä en sopeutunu sinne. Mä en tykänny olla Arilla ja Minnalla”, Amanda kertoi.

Arilla Amanda tarkoitti Ari Aueria, joka oli hänen äitinsä Annelin pikkuveli. Minna puolestaan oli tämän vaimo. Amandalle Ari ja Minna olivat myös kummivanhempia. Anneli Auerin vangitsemisen myötä enosta ja tämän vaimosta oli tullut hänen lastensa sijaisvanhempia.

Amandan aika Arin ja Minnan kotona oli jäänyt lyhyeksi. Istuesaan Salmisaaressa hän oli asunut turkulaisessa pienryhmäkodissa jo yli vuoden. Hän oli halunnut muuttaa sinne riitaannuttuaan sijaisvanhempien kanssa.

Vehkaojalle Amanda kertoi ongelmien syyksi Arin ja Minnan liian tiukat säännöt.

”Siel piti olla koko ajan koko ajan sillee niinku varpailla ja koko ajan piti kattoo ettei mokaa yhtään mitään ja pitää just tehdä sillai ku ne halus”, hän sanoi.

Pikkuveli ja pikkusiskot asuivat edelleen sijaisvanhempien luona. Sieltä käsin he olivat käyneet aluksi tapaamassa isosiskoaan pienryhmäkodissa. Amandan omahoitaja Mikko kuvaili nelikon välejä ”todella lämpimiksi”.

”He [sisarukset] olivat kuin paita ja peppu, kihnas tuolla ja kikatteli ja olivat sellainen sisarusparvi ihan selkeesti”, omahoitaja oli kuvailut pian sen jälkeen, kun Amanda oli muuttanut pienryhmäkotiin.⁹

Sitten jokin oli muuttunut. Elokuussa 2010 pienemmät sisarukset eivät olleet enää halunneet tavata Amandaa. He alkoivat kertoa isosiskostaan monenlaisia negatiivisia tarinoita. Nuorempien mukaan Amanda oli pakottanut heitä tekemään kaikenlaista kiellettyä.

⁹ Pienryhmäkodin kirjaus kesältä 2010.

Amanda oli hyvin pahoillaan sisarusten välien huonontumisesta.¹⁰

”Me ollaan niinku vieraannuttu”, hän kuvaili psykologille Salmisaarella.

Amanda koki, ettei enää tuntenut pienempiä sisaruksiaan.

”Ne on muuttunut ihan hirveesti ja ne on niin outoja. En mä yhtään tiä, mitä niitten pääs liikkuu.”

Amanda tiesi jo Salmisaareen tullessaan haastattelun keskeisen teeman.

”Jotain niistä seksuaalirikosjutuist”, hän kertoi Sini Vehkaojalle sen jälkeen, kun oli puhuttu kuulumisista ja pikkusisaruksista.

Amanda oli kuullut asiasta omalta psykologiltaan. 14-vuotias sanoi tietävänsä, mitä hyväksikäyttö tarkoitti.

”Kyl meil varmaan jossain terveystiedon kirjassa joskus ollu siitä, emmä tiedä. Kyllä meidän ikäiset tietää jo kaikkee”, Amanda sanoi.

Haastattelun loppupuolella psykologi Vehkaoja piti pienen tauon. Sen aikana Amanda ja Mikko, joka oli tullut tauon ajaksi hänen seurakseen huoneeseen, puhuivat tietokoneista. 14-vuotias haaveili omasta ”Mäkistä”, ilmeisimmin Macintoshin tietokoneesta. Psykologi oli tauon ajan poissa huoneesta, todennäköisesti puhumassa haastattelua toisessa huoneessa seuranneiden poliisin ja edunvalvojan kanssa.

Kun tauko oli ohi, Amanda teki selväksi, ettei haluaisi viettää haastattelussa hetkeäkään enempää kuin oli pakko.

”Olisi kiva lähteeki jossain vaiheessa.”

”Koska uskokaa tai älkää nii mullakin on oma elämä tuolla jossakin.”

Psykologi ohjasi keskustelua kohti varsinaista aihetta. ”Tää, mitä nyt epäillään, niin se on sen verran kuitenkin vakava asia että, et tämmösii täytyy...”, Vehkaoja perusteli. Hän jatkoi: ”Mä yritän nyt ymmärtää sitä, että kun nää sun pienemmät sisarukset.”

”Et he on puhunu hyvin yksityiskohtaisesti tämmösist seksuaalisista tota asioista, jotka heidän ikäiset lapset niin ei tavallisesti tiedä niin paljon näistä asioista, jos he ei oo jotenkin altistunu.”

¹⁰ Pienryhmäkodin kirjaus syksyltä 2010.

Amanda halusi tietää tarkemmin, mitä pikkusisarukset olivat sanoneet, jolloin Vehkaoja kertoi heidän puhuneen ”tosi yksityiskohtaisista seksuaalisista tilanteista”, joissa oli ollut mukana aikuisia.

”He kertoo että, että myös sä olisit ollu läsnä ja nähny, nähny tällaisia seksuaalisia tilanteita.”

Amanda kiisti jyrkästi pikkuveljensä ja siskojensa kertoman. ”Oikeesti mä en tiää, mistä ne on tullu”, isosisko sanoi.

Sitten hän alkoi Vehkaojan pyynnöstä muistella aikaa, jolloin kaikki lapset olivat asuneet vielä äidin kanssa Turun Halisissa, Aurajoen yläjuoksulla sijaitsevassa uneliaassa kaupunginosassa. Perhe oli muuttanut sinne helmikuussa 2009, kolme vuotta isän kuoleman jälkeen.

Siihen aikaan äidillä oli ollut miesystävä, Jens, joka kävi kylässä perheen punatiilisessä rivitaloasunnossa. Auerit olivat vierailleet myös Jensin ja tämän kahden pojan kotona Raisiossa, jääneet joskus yöksikin. Kertomansa mukaan Amanda ei juuri ollut tutustunut äidin ensimmäiseen isän jälkeiseen miesystävään. Tyyppinä Jens oli vaikuttanut hänestä olevan ”ihan ok”.

”Olin ilonen ku äiti oli onnellinen koska äiti tykkäs Jensistä”, Amanda kertoi Vehkaojalle. Hän vakuutteli psykologille, etteivät äiti tai Jens – tai kukaan muukaan – olleet tehneet hänelle tai nuoremmille sisaruksille ”yhtään mitään”.

Psykologi kertoi vielä yhden merkittävän tiedon. Pienemmät sisarukset eivät olleet ainoastaan puhuneet seksuaalisista yksityiskohdista. Heidät oli viety myös lääkärin tutkittavaksi.

”Tän lääkärin mukaan on kans löytyny semmosia merkkejä. Jotka, jotka viittais siihen, että on syytä epäillä tätä seksuaalist hyväkikäyttöä”, Vehkaoja sanoi, mutta Amanda kiisti yhä mitään pahaa tapahtuneen.

Seuraavaksi Vehkaoja kysyi: ”Miten sul on näin varma käsitys myös näist pikkusisaruksista?”

”No emmä tiää. Ollaanhan me aina oltu siel kotona ja kyl mä oisin tiennyt jos ois jotain semmosta tapahtunu. Mut ei oo tapahtunu”, Amanda vastasi. ”Et mun pitää varmaan miljoona kertaa sanoa se vielä mut ku ihan oikeesti.”

Haastattelun lopussa turhautuminen vaihtui suruksi. Amanda alkoi itkettää.

”Ärsyttää ku nyt ku äiti pääs pois niin heti taas yritetään jotain äitii vastaa saada. Just ku me oltiin niinku ajateltiin just et mä olisin muuttanu tak kotiin”, hän sanoi psykologille.

Sitten hän toisti, ettei äiti ole tehnyt mitään pahaa. ”Kenellekään.”

”Jos äiti ois tehny niin mä oikeesti kertoisin, koska jos äiti ois tehny noin kauheet asioi kun väitetään niin emmä pystyis yhtään niinku puhuu mitään jotain äidist tai yhtään... Ees kattoo sitä päin.”

Puhe katkesi kyyneliin.

”Se on niin kauhee surullist ku mun elämä on menny kokonaan pilalle sen takia ku äiti muka on tehny jotain vaik se ei oo tehny yhtään mitään.”

Amandan kuulustelu Salmisaarella oli lähtöpiste rikostutkinnalle, jonka lopputulos vaikuttaa nykytiedon valossa räikeältä oikeusmurhalta. Anneli Auer ja hänen entinen miesystävänsä Jens Kukka tuomittiin pitkiin vankeusrangaistuksiin törkeistä seksuaalirikoksista. Auer sai 7,5 vuoden ja Kukka kymmenen vuoden tuomion. Auer ja Kukka istuivat ensikertalaisina puolet tuomioistaan. Mieheensä murhaan liittyvistä syytteistä Auer vapautui. Joulukuussa 2015 Vaasan hovioikeus totesi toistamiseen hänet syyttömäksi miehensä murhaan ja ratkaisu jäi lainvoimaiseksi.

Seksuaalirikosten kohdalla oikeus arvioi Amandan sisarusten kertomukset keskeiseksi näytöksi syyllisyydestä. Syytteet menivät läpi kaikissa oikeusasteissa. Ulkopuoliset eivät ole päässeet arvioimaan todisteita, sillä kaikki aineisto ja käsittelyt on salattu.

Kaikki alkoi muuttua Auerin nuorimpien lasten kasvettua aikuisiksi. He pyörsivät lapsena antamansa kertomukset.

Vuonna 2017 Anneli Auer ja Jens Kukka lähestyivät asianajaja Markku Fredmania. Heidän toiveenaan oli saada korkein oikeus purkamaan heidän tuomionsa. Asianajaja kielsi painostamasta lapsia ja kehotti äitiä välittämään näille käyntikorttejaan. Ajatus oli antaa las-

ten lähestyä asianajajaa oma-aloitteisesti, jos he sen halusivat tehdä.

Auerin yhteys hänen kolmeen nuorimpaan lapseensa oli katkenut rikosprosessien ja vankeuden aikana vuosiksi. Äiti kuitenkin keksi jonkinlaisen tavan saada asianajajan käyntikortit kahdelle nuorimmalle tyttärelleen ja pojalleen.

Elokuussa 2021 Auerin vuonna 2002 syntynyt tyttö tapasi Fredmanin. Kuukautta myöhemmin asianajaja puhui vuonna 2004 syntyneen tytön kanssa. Viimeisenä, tammikuussa 2023, Fredmania lähestyi tyttöjen vuonna 1999 syntynyt isovelji.

Kaikki lapset kertoivat valehdelleensa kertoessaan aiemmin kauheuksista. Nyt he sanoivat, etteivät äiti ja tämän miesystävä olleet tehneet heille mitään pahaa. Valehtelun syyksi lapset kertoivat sijaisvanhempien johdattelun ja manipuloinnin.

24. helmikuuta 2023 Fredman jätti korkeimpaan oikeuteen (KKO) hakemuksen Auerin ja Kukan tuomioiden purkamiseksi. Samana päivänä *Helsingin Sanomat* uutisoi käänteestä, joka asetti yhden Suomen rikoshistorian seuratuimmista tapauksista uuteen valoon.¹¹

Korkein oikeus käsitteli asiaa lähes kahden vuoden ajan. Päätös tuli 5. joulukuuta 2024: KKO purki Anneli Auerin ja Jens Kukan tuomiot. Se on harvinainen päätös: tuomioiden purkamisen kynnys on Suomessa korkea. KKO arvioi, että Auerin ja Kukan seksuaalirikos-tuomioiden tapauksessa purkamiselle oli ”erittäin painavia syitä”.¹²

Vaikka korkein oikeus purki Auerin ja Kukan tuomiot, se ei purkanut tapauksen asiakirjojen salausta. Perusteena oli, että asian käsittely on vielä kesken. KKO linjasi, että päätöksen asiakirjojen julkisuu-desta tekee lopulta se käräjäoikeus, jossa asia käsitellään uudelleen.¹³

Esitutkinta-aineiston ja muiden asiakirjojen salaaminen on taval-linen käytäntö lapsiin kohdistuvissa seksuaalirikoksissa. Salaamisen tarkoitus on suojella lapsia. Auerin ja Kukan tapauksessa asiakirjojen

¹¹ Susanna Reinboth: Anneli Auerin lapset peruvat todistuksensa äitiään vastaan – HS:n näkemä video: ”Ei sitä todellakaan tapahtunut”. *Helsingin Sanomat* 24.2.2023.

¹² Korkeimman oikeuden päätös H2023/19. 5.12.2024.

¹³ Korkeimman oikeuden päätös H2023/19. 5.12.2024.

pimittäminen suojelee tosiasiaa enää viranomaisia. Asianomistajina olleet lapset ovat pyytäneet tuomionpurkuprosessissa julkaisemaan salatun materiaalin.¹⁴

Tuomiot purkamalla oikeusjärjestelmä myönsi virheen. Se ei kuitenkaan ole vielä antanut yleisölle mahdollisuutta arvioida syitä, mitkä siihen johtivat. Tuomiot ja niihin johtaneet oikeusprosessit ovat aiheuttaneet Anneli Auerille ja Jens Kukalle huomattavaa mainehaittaa. Tuomioiden purkaminen puhdistaa sitä, mutta niin kauan kuin tapauksen yksityiskohdat ovat hämärän peitossa, Auerin ja Kukan yllä leijuu kysymyksiä ja epäilyjä, joihin heidän on vaikeaa vaikuttaa.

Ulvilan surma on yhä selvittämättä ja saattaa myös jäädä ratkaisemattomaksi. Emme pohdi tässä kirjassa lainkaan sitä, kuka surmasi Jukka S. Lahden. Murhaa on käsitelty oikeudessa kahdesti ja siitä on kirjoitettu runsaasti. Meidän tavoitteenamme on ratkaista toinen väärä: oikeusmurha.

Selvitämme tutkivan journalismin menetelmin, miten poliisi, monet asiantuntijat, syyttäjät ja tuomarit ovat päätyneet uskomaan tarinoita, joiden lähteet ovat paljastaneet myöhemmin valehdelleensa. Käymme läpi Auerin ja Kukan tuomioihin johtaneet tapahtumat tarkemmin kuin niitä on tähän mennessä julkisuudessa käsitelty.

Tapauksesta ei voi saada kattavaa kuvaa julkisten lähteiden avulla. Siksi avaamme tässä kirjassa myös yhä salattuja esitutkinta- ja muita asiakirjamateriaaleja sekä oikeuden päätöksiä. Salatun materiaalin julkaiseminen vaatii poikkeukselliset perusteet. Auerin ja Kukan tapauksessa katsomme niiden täyttyneen.

Nykyinen näyttö antaa vahvat perusteet pitää tuomioita oikeusmurhana. Auer ja Kukka tuomittiin käsityksemme mukaan syyttöminä, ja vieläpä rikoksista, joita ei tosiasiaa edes tapahtunut. Se on

¹⁴ Markku Fredmanin hakemus korkeimmalle oikeudelle Anneli Auerin ja Jens Kukan tuomioiden purkamiseksi. 24.2.2023.
Auerin lasten asianajajan Hanna Söderlundin lausumat korkeimmalle oikeudelle 15.3.2023 ja 22.3.2023.

äärimmäisen vakava järjestelmätason virhe, jonka läpivalaisu on tietokirjailijan ja journalistin velvollisuus.

Tapaus on myös saanut vuosikausien ajan valtavasti julkisuutta, jolla on ollut tuomituille erittäin kielteiset vaikutukset. Julkisuuteen on useita kertoja ripoteltu tietoa Auerille ja Kukalle epäkiitollisina annoksina. Ennen oikeuskäsittelyä lehtiin päätyneet saatananpalvontaväitteet mustaavat ihmisen mainetta, vaikka niiden paikkansapitävyys kyseenalaistettaisiinkin myöhemmin. Tällaisella julkisuusstrategialla on oletettavasti vaikutettu merkittävästi tapausta koskeviin kansalaismielipiteisiin.

Oikeuslaitos käyttää kansalaisiin poikkeuksellista valtaa. Sen vastapainona on poikkeuksellinen vastuu. Demokraattisessa yhteiskunnassa poikkeusvaltaa käyttävien poliisien, syyttäjien ja tuomarien sekä virkavastuulla toimivien viranomaisten ratkaisuja pitää pystyä arvioimaan avoimesti ja kriittisesti. Journalistin ohjeita mukaillen: Toimittaja ja tietokirjailija on vastuussa ennen kaikkea yleisölleen. Yleisöllä on oikeus saada tietää, mitä yhteiskunnassa tapahtuu. Sovellamme tätä periaatetta.

Emme avaa, milloin ja mistä olemme saaneet käyttämämme salattut aineistot. Toimittajia sitoo lähdesuoja, jota suomalainen lainsäädäntö ei velvoita murtamaan edes oikeudessa.

Myös toimittajalla on vastuunsa, emmekä julkaise mitään ilman huolellista harkintaa. Ensinnäkin kunnioitamme luonnollisesti Anneli Auerin kolmen nuorimman lapsen toivetta pysyä anonyymeinä. Viittaamme heihin ainoastaan iällä, syntymävuodella ja sukupuolella. Nämä tiedot on kerrottu julkisuudessa jo moneen kertaan, eikä niiden avulla voida selvittää ihmisen henkilöllisyyttä.

Sisarusparven vanhimpaan lapseen Amandaan viittaamme lisäksi etunimellä. Teemme näin siksi, että hän on oma-aloitteisesti puhunut oikeustapauksista julkisuudessa käyttäen omaa etunimeään. Katsoimme, että ratkaisumme ei heikennä hänen yksityisyyden suojaansa.

Viranomaiset ja asiantuntijat vastaavat päätöksistään ja lausunnoistaan tekstissämme lähtökohtaisesti nimellään. Poikkeukset olemme arvioineet tapauskohtaisesti.

Olemme hakeneet tietoa myös useista julkisista lähteistä. Nimeämme kaikki lähteemme viitteissä. Olemme tehneet kirjaa varten useita uusia haastatteluja. Myös niissä kerrotaan tietoja, joita ei ole aiemmin ollut julkisuudessa.

Kirjassa lainataan erilaisia lähdeaineistoja. Totuudenmukaisuuden vaalimiseksi olemme siteeranneet kirjallisia aineistoja sellaisenaan, muuttamatta puheessa olevaa murretta, yhtenäistämättä kirjoitusasuja tai edes korjaamatta kirjoitus- ja kielioppivirheitä.

Kunnioitamme Anneli Auerin lasten toivetta pysyä anonyyminä. Siksi olemme suorissa lainauksissa korvanneet heidän nimiään lasten ikään tai sukupuoleen viittaavilla määreillä. Tällaisista muutoksista emme ole aina tehneet erillisiä merkintöjä.

Seksuaalirikostuomioita ei voi käsitellä täysin irrallaan runsaasti huomiota saaneesta Jukka S. Lahden murhatutkinnasta. Koska varsinainen aiheemme on tuomioihin johtaneet seksuaalirikostutkinnat, kerromme murhatutkinnasta ja -oikeudenkäynneistä vain sen verran kuin oman näkökulmamme kannalta on tarpeellista.

Lähtökohtaisesti lasten yksityiselämää koskevat tiedot ja esimerkiksi terveystiedot kuuluvat yksityisyyden suojan ytimeen. Tässä tapauksessa psykologien ja lääkärien tekemät arviot ovat oikeuden päätösten kannalta niin keskeistä aineistoa, ettei päätöksiä voida arvioida käsittelemättä normaalisti salattavia tietoja. Niitä ei julkaistaisi, jos lapset eivät olisi kertoneet aiemmin valehdelleensa ja myöhemmin erikseen pyytäneet tietojen julkistamista. Vain arvioimalla poikkeuksellisia aineistoja voimme ymmärtää, miten on päädytty monella tavalla poikkeuksellisiin ratkaisuihin.

LUKU 1

Kuolema Ulvilassa

Nuori konstaapeli Tuomas Härmä oli elämänsä ensimmäisellä henkirikoskeikalla. Poliisikoulua käynyt Härmä oli Porin poliisissa kenttäkoulutusjaksolla, ja nyt eteen tuli vakavampi rikosjuttu kuin yleensä.

Oli 1. joulukuuta 2006. Porin poliisin partio numero 211 oli ollut päivystämässä aamuyön hiljaisia tunteja Porin keskustassa linja-autoaseman kupeessa, kun se oli saanut kutsun väkivaltatehtävälle Ulvilaan, joka sijaitsee noin kymmenen ajokilometrin päässä Porista. Hätäkeskukseen ilmoitus oli tullut kello 2.43. Kokenut kenttäjohtaja Ari Laakkonen ja nuori harjoittelija Härmä lähtivät tapahtumapaikalle viranomaisista ensimmäisinä.¹⁵

Autoa kuljetti Härmä. Vieressä istunut Laakkonen soitti matkalla perheenäidille, joka oli tehnyt ilmoituksen hätäkeskukseen.

Puhelimesta kuului ensin vain rahinaa, mutta sitten naisen ääni vastasi Laakkoselle. Nainen kertoi tuntemattomasta miehestä, joka oli tunkeutunut asuntoon ja alkanut puukottaa hänen puolisoaan. Laakkonen kysyi, mikä puolison tilanne oli. Nainen vastasi, että mies vai-kutti elottomalta. Nyt oli hiljaista, nainen sanoi ja arveli, että tekijä oli luultavasti poistunut paikalta.

Nimekseen nainen kertoi Anneli Auer. Hän puhui asialliseen ja rauhalliseen sävyyn ja kysyi, kauanko partiolta vielä kestäisi tulla paikalle. Laakkonen vastasi, että pari minuuttia. Taustalta Laakkonen oli erottavinaan lapsen äänen.

¹⁵ Satakunnan poliisin murhajutun esitutkintapöytäkirja 6580/R/16735/06.

Matka ilmoitettuun osoitteeseen Tähtisentielle Ulvilaan kesti Laakkoselta ja Härmältä yhdeksän minuuttia. Härmä ajoi hälytysvalot päällä. Porissa oli aamuyöllä vielä vähän liikennettä, mutta Ulvilan puolella vastaan ei enää tullut ketään.

Härmä kytki hälytysvalot pois päältä juuri ennen kuin he kääntyivät Tähtisentie 54:n pihaan. Talo oli yksikerroksinen, vinokattoinen omakotitalo, pintamateriaaleiltaan punaista tiiltä ja valkoista puuta. Nainen odotti kuistilla ulko-oven luona nuoren, tummahiuksisen tyttölapsen kanssa ja viittilöi heidät oikeaan suuntaan.¹⁶

Nainen oli kevyesti pukeutunut, kuin hän olisi juuri noussut yöpuulta. Hänellä oli yllään vain punainen t-paita ja vaaleat pikkuhousut. Paidan rintamuksessa vasemmalla puolella oli veriläikkä.

He kaikki menivät sisään. Tuulikaapista he astuivat eteisaulaan, jonka ympärillä oli kolme pienempää huonetta. Niistä yksi oli työhuone, kaksi muuta lastenhuoneita.

Perheessä oli neljä lasta. Ulkona äidin kanssa odottanut tummahiuksinen tyttö oli heistä vanhin, yhdeksänvuotias, ja nimeltään Amanda. Hänellä oli oma huone. Kolme nuorempaa lasta nukkuvat keskenään viereisessä huoneessa, jossa he olivat poliisien tullessa. Amandan pikkuveli oli seitsenvuotias, pikkusiskot viisi ja kaksi vuotta.

Tuulikaapista etuoikealle aukesi näkymä olohuoneeseen. Sen taaimmaisesta nurkasta oli sisäänkäynti takkahuoneeseen, jonka kautta pääsi ulos takapihan terassille. Laakkonen näki jo eteisestä, että terassin ulko-oven lasi oli rikki. Hän kysyi naiselta, sieltäkö tekijä oli tullut, ja nainen vastasi myöntävästi.

Vaikka talo oli kooltaan perheen asuttava – noin 120 neliötä – huoneet olivat varsin pieniä ja asunto vaikutti tavaroiden takia jopa ahtaalta. Valot olivat päällä. Härmä ja Laakkonen astelivat olohuoneeseen edellä, Aueriksi itsensä esitellyt nainen seurasi perässä.

”Tuolla”, Anneli Auer sanoi ja osoitti poliiseille takkahuonetta. Hän

¹⁶ Rami Mäkinen: Tämän poliisi kohtasi. *Ilta-Sanomat* 22.4.2010.

kertoi sen olevan heidän makuuhuoneensa ja että hänen miehensä oli siellä. Nainen jäi kävelemään olohuoneeseen ympäriinsä, kun Laakkonen ja Härmä astelivat sisemmälle. Tytär pysytteli kiinni äidissään.

Takkahuoneesta oli olohuoneen puolelle asti lennellyt lasinsirpaleita, ja lattialla näkyi verinen kengänjälki. Uhri makasi takkahuoneen lattialla selällään. Laakkonen ja Härmä eivät havainneet uhrissa mitään elonmerkkejä. Katsomalla pystyi päättelemään, ettei elvyttäminen tätä miestä enää auttaisi. He pysyttelivät pienen matkan päässä eivätkä koskeneet vainajaan, jotta eivät sotkisi jälkiä.

Tyttö näytti silmin nähden pelästyneeltä. Härmä kehotti äidin viemään tyttärensä sivummalle, jotta tämän ei tarvitsisi nähdä veriteon jälkiä ainakaan sen enempää kuin mitä tämä oli jo joutunut todistamaan. Sitten Härmä haki partioautosta kameran ja palasi sisään ottamaan kuvia ruumiista.

Takkahuone oli pohjaltaan kapea ja pitkänomainen suorakulmio. Suuren osan sen pinta-alasta vei tummapuinen parisänky, jonka vieressä oli pieni yöpöytä ja seinustalla korkea vaalea vaatekaappi. Kaapin ja pöydän päällä oli vaatteita ja muuta tavaraa siinä määrin, ettei yöpöydän pinta näkynyt vaatepinon alta.

Seinustalla oven toisella puolella oli toinen pikkupöytä, jonka päällä oli pärekori täynnä sanoma- ja aikakauslehtiä. Pöydän alla oli avattu paketti Muumi-vaippoja. Ne olivat oletettavasti perheen nuorimman, vasta kaksivuotiaan lapsen käyttöön.

Ruumis makasi kapeassa tilassa sängyn ja pesuhuoneen oven välissä. Sen ympärillä oli verilammikko. Lahti oli kohdannut kuolemansa aamuyöllä. Ehkä hänet oli yllätetty kesken unien, sillä vaalean t-paidan lisäksi hänellä oli vain punaiset bokserit jalassaan. Vereentynyt paita oli koholla niin, että alavartalon iho paistoi paljaana.

Tuore veri oli värjännyt paidan vasemman puoliskon kokonaan syvänpunaiseksi. Haavoja oli selkeästi paljon, ja rintakehältä oli valunut verta alaspäin useina kielekkeinä, jotka yhtyivät toisiinsa kylkipuolella. Paitaa olisi etäältä katsoen melkein voinut luulla tarkoituksella kaksiväriseksi, ellei ruumiin ympärillä olisi ollut kaikenlaista

muuta hurmeista sotkua. Verta oli lammikkoina ja roiskeina pitkin lattian kaakeleita ja huonekalujen pintoja.

Mitä täällä ikinä olikaan tapahtunut, toiminta ei selvästikään ollut rajoittunut tähän yhteen kohtaan, johon mies oli jäänyt makaamaan. Pieniä ja vähän suurempiakin haavoja näkyi joka puolella uhrin vatsan ja käsivarsien ihoa. Kirkkaanpunainen veri värjäsi vatsan ja bokserien yläosan, oikea käsivarsi oli kokonaan vereentynyt.¹⁷

Häijyin näky olivat kasvot. Ne oli murskattu tunnistamattomaksi jollakin välineellä. Yksi isku oli halkaissut suun pystysuunnassa. Ala- ja ylähuuli olivat revenneet kahtia, ylähuulen kolmiomainen halkeama ulottui nenään asti. Useita hampaita oli irronnut. Ylä- ja alaleuan luut olivat pirstaleina. Nenä oli lytyssä ja oikea poski turvonnut. Oikean silmän ympäriltä kudokset olivat murskautuneet ja koko silmän seutu painunut kuopalle. Silmän päällä ohimolla oli ammottava ja syvä haava, joka ulottui aivokudokseen asti.¹⁸

Härmä ehti ottaa vain muutaman kuvan ennen kuin ensihoitajat astuivat huoneeseen ja ottivat ohjat käsiinsä. Ambulanssi oli saapunut Tähtisentielle pian poliisin ensipartion perässä. Ensihoitajat kiinnittivät defibrillaattorin lätkät uhrin kylkiin ja kokeilivat, josko mies olisi vielä elvytettävissä, mutta selvää oli, että yritys oli turha. Henki oli paennut Jukka Sakari Lahdesta.

Uhrin nimen poliiseille kertoi vaimo, Anneli Auer, joka oli itsekin loukkaantunut. Veriläikkä hänen paitansa etuosassa oli peräisin pistohaavasta, joka hänellä oli rinnassaan. Haava oli vaarallisessa paikassa, sydäimestä alaspäin.

Lisää poliiseja alkoi saapua paikalle, tekniikan porukkaa ja rikospaikkatutkijoita. Kaksi paikalle tullutta sairaanhoitajanaista veivät Auerin sivumalle talon keittiöön, jossa he ryhtyivät tutkimaan pistohaavaa. Äidin kanssa ollut tytär ohjattiin lastenhuoneeseen, jossa pienemmät sisä-

¹⁷ Satakunnan poliisin murhajutun esitutkintapöytäkirja 6580/R/16735/06, kuvaliite 19.

¹⁸ Länsi-Suomen läänioikeuslääkärin oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen pöytäkirja 2.12.2006 ja Jukka S. Lahden kuolintodistus 22.1.2007.

rukset olivat pysytelleet koko ajan. Härmä otti vielä muutaman kuvan vainajasta ja meni sitten keittiöön Auerin ja hoitajien perässä. Laakkonen kenttäjohtajana jäi olohuoneeseen hoitamaan asioita puhelimesta.

Keittiössä Aueria pyörrytti. Hoitajat ottivat hänestä kiinni ja lasivat lattialle. Härmä alkoi jutella Auerin kanssa. Auer neuvoi, missä hänen käsilaukkunsa oli eteisessä. Sieltä voisi etsiä Kela-kortteja, joissa oli perheenjäsenten henkilötunnukset. Härmä haki laukun ja penkoi, mutta ei löytänyt kortteja. Auer osasi kuitenkin ulkoa oman ja lastensa syntymäajat. Sitten hän alkoi kertoa, mitä oli tapahtunut.¹⁹

Kolme nuorinta lasta oli nukkunut yhdessä makuuhuoneessa, Amanda toisessa. Lastenhuoneet olivat vierekkäin. Anneli Auer itse nukkui toisessa päässä taloa takkahuoneessa miehensä Jukka Lahden kanssa.

He olivat heränneet, kun takkahuoneesta terassille johtavan ulko-oven lasi rikkoutui. Ikkunasta tuli sisälle mies puukko kädessään. Hän alkoi heti puukottaa Jukkaa. Auer yritti mennä väliin, jolloin mies löi myös häntä puukolla rintaan. Auer pakeni keittiöön soittamaan hätäkeskukseen, koska talon lankapuhelin oli siellä. Matkapuhelinta Auerilla ei ollut, ne eivät olleet tuolloin niin yleisiä kuin nykyään.

Amanda oli jossain kohtaa herännyt ja tullut keittiöön, kun Auer oli puhelimesta. Tyttö näki isänsä, kun Auerilla oli linja auki hätäkeskukseen. Kauhistuneen lapsen kirkaisu tallentui hätäkeskuksen nauhoitukseen.

Tähtisentien keittiössä keskustelu juuri puukotetun naisen kanssa eteni takkuisasti: Auer ei tuntunut ymmärtävän kaikkia asioita eikä selittänyt kaikkea loogisesti. Kun sairaanhoitajat olivat saaneet haavan sidottua, Härmä kysyi ikkunasta tulleen miehen tuntomerkkejä. Auer luetteli: tukevahko, pullea naama, kasvot osittain peitossa. Suomalaisen näköinen, 30–40-vuotias ja samanpituinen kuin Härmä, joka oli 188-senttinen. Tummat, vartalonmyötäiset vaatteet.

Härmä kysyi Auerilta, mistä surma olisi voinut johtua. ”Miehen työpaikasta”, Auer vastasi. Muuta hän ei osannut sanoa, eikä hän

¹⁹ Satakunnan poliisin murhajutun esitutkintapöytäkirja 6580/R/16735/06.

tuntenut ketään miehensä töistä. Mies oli hoitanut henkilöstöasioita Luvatalla, jossa oli ollut isoja irtisanomisia.

Härmä kuvasi Auerin. Hän otti naisesta kuvan ensin paita päällä, sitten ilman paitaa ylävartalo paljaana, jotta vasemman rinnan alapinnassa ollut veitsenpisto näkyisi selvästi. Haava oli päältä katsoen pieni, vain senttimetrin kokoinen, mutta isku oli syvä. Terä oli puhkaissut keuhkon ja aiheuttanut hengenvaarallisen ilmarinnan.²⁰

Härmä pyysi Aueria jättämään hänelle päällään olleen vereentyneen paidan. Se oli virolaisen Roostan lomakylän paita, jonka rintamuksessa luki ”Roosta Puhkeküla”. Kuvaamisen jälkeen Auer laittoi ylleen toisen paidan, ja häntä lähdettiin kuljettamaan sairaalaan. Paikalle tällä välin saapunut sosiaalityöntekijä otti lapset huomaansa ja ryhtyi selvittämään, mihin nämä voitaisiin viedä.

Nuori konstaapeli Härmä ei vielä tiennyt, että hän oli osunut yhden Suomen puhutuimpiin kuuluvan murhan tapahtumapaikalle. Sen enempää Härmä kuin kukaan muukaan ei kyennyt vielä tuolloin aavistamaan, että Tähtisentie olisi lähtöpiste vuosikymmenten yli ulottuvalle eriskummalliselle tapahtumaketjulle.

Isoksi uutiseksi Ulvilan surma nousi silti heti. Suomessa ei ole joka-päiväistä, että tavallisen lapsiperheen kotiin tunkeutuu yöllä naamioitunut murhamies, joka perheen isän surmattuaan katoaa yöhön.

Auer toisti myöhemmissä kuulusteluissa kertomuksensa kasvonsa peittäneestä tunkeutujasta. Myös Amanda kertoi nähneensä miehen, kun tämä pakeni ikkunan kautta. Muilla lapsilla ei ollut näköhavain-toja. He olivat olleet huoneessaan koko tapahtuman ajan.

Tapaus oli koko Suomen silmissä hämmäntävä murhamysteeri, mutta pienellä satakuntalaisella paikkakunnalla se herätti huolta, jopa suoranaista pelkoa. Tämä välittyi lausunnoista, joita paikalliset kadunmiehet antoivat tunnelmia kyselleille toimittajille. Paikallisella poliisilla oli suuri intressi ratkaista rikos.

²⁰ Satakunnan poliisin murhajutun esitutkintapöytäkirja 6580/R/16735/06, kuvaliite 19.

Surma tapahtui aamuyöllä vähän ennen kello kolmea perjantaina 1. joulukuuta 2006. Kokenut porilainen rikoskomisario Juha Joutsenlahti kuuli surmasta vasta puoliltapäivin Ylen uutisista, sillä hän ei ollut aamulla poliisilaitoksella, jossa surmatutkinnan ensitoimia koordinoitiin.

Joutsenlahti kiirehti heti uutisen kuultuaan työpaikalleen, jossa ensimmäinen Ulvilan surmaan liittynyt laitoksen sisäinen tiedotustilaisuus ja käskynjako oli juuri alkamassa. Siellä Joutsenlahti sai kuulla tarkemmin, mitä oli tapahtunut ja mitä poliisissa siinä vaiheessa tiedettiin. Käytännössä ei vielä juuri muuta kuin edellä kuvattu tapahtumapaikan ensitiedot.

Tiedotustilaisuutta veti Porin poliisin rikostutkinnan päällikkö rikosylikomisario Pauli Kuusiranta, jonka kanssa Joutsenlahti sopi ottavansa vastuun tutkinnan johtamisesta. Vastuuta hän totta vie sai alkaa kantaa oitis. Rikospaikkatutkinta Tähtisentiellä oli vielä täydessä käynnissä, uutisesta kiihtyneiden toimittajien puheluita oli jonoksi asti ja uhrin leski pitäisi puhuttaa, vaikka tämä oli parhaillaan Satakunnan keskussairaalassa saamassa hoitoa.²¹

Anneli Auer makasi sairaalavuoteella pyjamassa, kun Joutsenlahti kävi tapaamassa häntä lauantaina vuorokausi surman jälkeen. Mukaan lähtivät rikostietopalveluryhmästä Jyrki Tuomi sekä tekniset tutkijat Ritva Lapinniemi ja Matti Mäkinen, joka huolehti puhuttelun videoinnista.

Auer kertoi poliiseille muistikuviaan tapahtumista. Hän muisteli paenneensa tappajaa lasinpalojen yli. ”Ei siinä kohtaa jäänyt kauheasti miettimään, mistä tästä nyt juoksee, vaan juoksin pakoon. Minun vanhin tyttäreni oli hereillä, hän oli eteisessä, niin sanoin, että täällä on joku tappaja, juoskaa äkkiä ulos. Luultavasti avasin itse sen puoleisen ulko-oven ja sanoin, että menkää ulos, mutta eivät he kyllä mihinkään menneet. Sen jälkeen soitin 112”, Auer kertoi.

Hän muisteli hakkaamista ja mäiskimistä ja Jukan tuskanhuutoja. Auer pohti, oliko hän todella nähnyt tappajan istumassa Jukan päällä vai oliko mielikuva peräisin vain äänistä.

²¹ Juha Joutsenlahden haastattelu 26.9.2024.

”Tuli se poliisisoitto, niin jatkui silloinkin, ja sen soiton aikana hiljenti. Joku jossain välissä kysyi sitäkin, että onko se vielä siellä tai onko Jukka hengissä tai jotain, niin sanoin, että Amanda, katsotko. En sitten tiedä, kävikö hän katsomassa. Parempi kyllä olisi ollut, ettei hän olisi käynyt katsomassa, niin hän ei olisi nähnyt sitä.”

”Ei haissut viina, tupakka?” Joutsenlahti kysyi.

”Hajuista en osaa mitään sanoa. En päässyt niin lähelle paitsi siinä, kun hän oli lähellä. Ei ainakaan mieleen mitään jäänyt.”

”Ei jäänyt mitään sellaista lemahdusta?”

”Kun hän liikkui sillä tavalla ketterästi, niin ei tullut mieleen, että hän on juoppo tai joku tällainen. Lähinnä semmoinen ilmeetön. Se nyt on lähin, mitä voin sanoa, että ilmeetön. Ei mitään ihme irvistyksiä, hymyjä, ei mitään tämmöistä.”²²

Auer nosti hieman paidan lievettä ja näytti sidottua pistohaavaa, joka oli hänen vasemman rintansa alaosassa. Veitsenisku oli puhkaisut hänen keuhkonsa. Hän näytti myös jalkapohjiensa haavoja, joiden hän kertoi syntyneen lasinsirpaleiden päällä kävellessä, sekä jalalleen tippunutta kuivunutta verta, jota ei ollut vielä pesty pois.²³

Joutsenlahti pohti erilaisia tutkintalinjoja alkuvaiheessa. Hän järjkeili, että tärkeintä olisi selvittää, kenellä voisi olla motiivi moiseen kauhutekoon. Ellei sitten kyseessä ollut mielipuolen järjetön purkaus, mutta tätä teoriaa vastaan puhui tappajan määrätietoiselta vaikuttanut toiminta. Miksi tappaja vailla päämäärää olisi tunkeutunut juuri Tähtisentielle juuri tällä tavoin ja hyökännyt juuri Jukka Lahden kimppuun?²⁴

Kasvojen runteleminen ja silmitön väkivalta viittasivat tekotapana syvän henkilökohtaisen vihan purkaukseen. Siksi Joutsenlahti nosti päällimmäiseksi teoriaksi kostomotiivin. Oli sitten kyse todellisesta

²² Anneli Auerin puhuttelu Satakunnan keskussairaalassa 2.12.2006.

²³ Rami Mäkinen: Anneli Auerin ensimmäinen kuulustelu sairaalavuoteella. *Ilta-Sanomat* 24.5.2010.

²⁴ Riina Jussila: Perheenisä puukotettiin lasten edessä. *Ilta-lehti* 2.12.2006.
Riina Jussila: Surman syy: kosto. *Ilta-lehti* 4.12.2006.

tai kuvitellusta syystä, kasvoihin kohdistunut väkivalta viittasi siihen, että tekijä halusi ilmaista vihaansa Jukka Lahtea kohtaan.

Yksi mahdollisuus oli, että teko liittyisi työelämään. Lahden työpaikalla Luvatalla oli ollut isot irtisanomiskierrokset, joissa hänellä oli ollut näkyvä rooli. Sosiaalipsykologin koulutuksen saanut Lahti työskenteli Luvata Oy:ssä kehittämispäällikkönä. Lahden tehtävänä oli ollut viedä henkilöstöä yt-prosessin läpi.

Auer vietti sairaalassa viikonlopun. Lapset olivat sen ajan tätiensä, Jukka Lahden siskojen hoteissa Turussa. Kotiin he eivät voineet heti mennä, koska poliisilla oli rikospaikkatutkimukset kesken. Jos sinne nyt edes uskaltaisi mennä, Auer kertoi miettivänsä.

”Järkevästi ajatellen niin kauan kuin tämä tyyppi on vapaana, niin ei me varmaan uskalleta mennä sinne”, Auer sanoi sairaalassa Joutsenlahdelle.²⁵

Joutsenlahti oli tutkinnan puikoissa itse viikonlopun yli, mutta siten hän joutui jättämään johtotehtävät useaksi päiväksi. Hän oli maanantaista perjantaihin Turussa, jossa hän koordinoi sikäläisen poliisin organisaatiomuutosta. Turussa vietettävästä viikosta oli sovittu jo aiemmin, eikä Joutsenlahti halunnut perua sitä. Hän kuului Tampereen yliopiston tutkijatohtoriryhmään, ja hänen oli tarkoitus tehdä väitöskirjatutkimusta tästä organisaatiomuutoksesta.²⁶

Joutsenlahti oli poissa tutkinnasta viisi päivää, maanantaista perjantaihin. Jälkeenpäin hän on katunut poisjäämistä.

”Minun olisi ehdottomasti pitänyt olla paikalla, koska siinä vaiheessa tutkintaa kerätään ihan kärkeä materiaalia. Kollega Erik Salonsaari toki tuurasi ansiokkaasti, mutta minulta jäi merkittävä palanen pois tutkinnan alusta”, Joutsenlahti pohti tätä kirjaa varten tehdyssä haastattelussa syksyllä 2024.

²⁵ Anneli Auerin puhuttelu Satakunnan keskussairaalassa 2.12.2006.

²⁶ Juha Joutsenlahden haastattelu 26.9.2024.